

Vindkraft: rätt plats och rätt perspektiv

– Lyft blicken och se möjligheterna!

Med de orden avslutades det tredje Vinddialogsseminariet, som ägde rum i Göteborg den 9 februari 2010. Temat för dagen var planering för vindkraft i kustnära kommuner. Som moderator stod Carl-Ivar Stahl från Energimyndigheten för de avslutande orden. Han betonade vilket ansvar som vilar på alla aktörer i samhällsplaneringen för att få fram mer förnybar energi och göra verklighet av planeringsramen på 20 TWh vindkraft på land och 10 till havs.

De olika föreläsarna representerade centrala och tillståndsgivande myndigheter, samt vindkraftsbranschen – i form av en projektör och en konsult, allt för att få in så många olika aspekter som möjligt. Många funderingar under dagen rörde sig runt riksintressen för vindbruk och det kommunala vetot. Hur används det, vad för det för följer?

Naturvårdsverkets Alexandra Norén poängterade verkets uppgift är att bevaka skyddet av naturen. Det är därför viktigt att arbeta för en vindkraftsutbyggnad som sker i **samordning** med naturvärden, så att negativ påverkan minimeras. Vindresurserna är lägesbundna, och det går helt enkelt inte att placera vindkraftverk utan någon som helst påverkan. Men vem kräver alternativa lokaliseringar till en gruva som förläggs där det finns mineral? Vindkraften måste få ta plats för att vi ska kunna åstadkomma ett hållbart energisystem, men vi måste även betänka vad vi **förväntar oss** av den natur vi avsatt som skyddsvärd. Att vindkraften skulle vara miljövänlig avfärdades med glimten i ögat som ”skitsnack”, för att i nästa andetag understryka att vindkraften måste belysas i **rätt perspektiv**. Vad är alternativet - kolkraftverk? Vindkraft är utifrån dagens kunskap om effekter av fossila bränslen även ett utmärkt alternativ för att uppnå många av våra nationella miljö kvalitetsmål.

Daniel André från Boverket redogjorde för studien "Planering av havsbaserad vindkraft" där resultatet summerades till fem punkter;

1. Det finns behov av en översyn av riksintresseområdena för vindbruk.
2. Skapa samordning mellan vindkraftsutbyggnaden och totalförsvarets områden.
3. Länsstyrelsernas bidrar bäst till planeringsprocessen genom att vara en aktiv aktör vid mellankommunal samordning.
4. Ta tillvara kommuner och medborgares kompetens och skapa dialog.
5. Ta fram en elnätsplan

Carl-Ivar Stahl replikerade snabbt att en översyn av riksintresseområdena finns i Energimyndighetens verksamhetsplan för 2010.

Svensk Kraftnät har utrett och lämnat förslag till regeringen på hur man kan se på frågan om nätförstärkningar.

På en punkt var alla aktörer överens: det är viktigt att skapa en bra dialog och en lokal förankring vid vindkraftsetableringar, oavsett om de är land- eller havsbaserade.

Tobias Noborn från Radar arkitektur och planering AB, försökte tydliggöra landskapsbildens betydelse i planeringsprocessen. Det är ingen nyhet att vindkraftverk bör placeras i harmoni med omkringliggande landskap - vilket inte är helt enkelt i kuperad skogsbygd. Men Tobias Noborn utvecklade sitt resonemang och landade i en spännande utmaning:

– Stora landskapliga intrång kan bli en tillgång i upplevelsevärde!

Det gav han också exempel på i sin presentation.

Johan Risberg från Falkenberg bekräftade att det går att ha en dialog med Vägverket, och att det är möjligt att ”trycka” vindkraftverk närmare vägen än regelverket tillåter, vilket han de facto bevisat längs E6:ans vy utanför Falkenberg.

En annan tänkvärd iakttagelse från Tobias Noborn var att en tillståndsansökan handläggs av en statlig miljöprövningsdelegation och därför borde det kommunala vetot begränsas till att omfatta påverkan på upplevelsevärdet.

Alexandra Norén från Naturvårdsverket återkom med forskningsresultat från havsbaserad och kustnära vindkraft och dess påverkan på marint liv och fåglar. Även om forskningsresultaten inte gav anledning till oro, påtalade hon att det finns begränsad kunskap om just **kumulativa** effekter. En jämförelse med hur många småfåglar som kan stryka med under en enda snabbtågresor Stockholm-Göteborg (vilket kan resulterade i 300 döda småfåglar) väckte protester och lite debatt i publiken. Alexandra Norén framhärdade att såväl vindkraftverk som transportformer måste gestaltas i **rätt perspektiv** för att återge verkligheten. En verklighet som just nu präglas av klimatförändringar och mänsklig misshushållning av naturresurser.

Maria Abrahamsson, (m)-politiker från Kungälv, berättade om det strategiska arbete som pågår på regional nivå. Hon demonstrerade Kungälvs (ej fastställda) plankarta för vindbruk och betonade vikten av att bemöta vindkraftsmotstånd med respekt och förståelse. Något som nästa talare Per Carlsson från Göteborgs Energi bekräftade:

– Hur många här har haft framgång i en diskussion där man bemöter känslomässiga argument med fakta? Nej, respekt och dialog är nyckeln till framgång.

Ett grupparbete för att identifiera generella värderingar i MKB-processen slutade med en diskussion om kommunernas ”planeringsram” och förutsättningar för att göra avvägningar mellan olika intressen. Ingen har påstått att det är en enkel uppgift och säkert är att den kommunala kompetensen utmanas och växer med uppgiften. Emma Franzén från Boverket påpekade att det fortfarande finns möjlighet att söka från planeringsstödet. Se <http://www.boverket.se/Bidrag--Stod/Planeringsstod/>

Seminariet väckte många intressanta frågor, inte bara för kustnära kommuner, utan för alla som planerar för vindbruk. Nyckelorden?

Dialog, samverkan och planeringsram.

WERONICA ANDERSSON